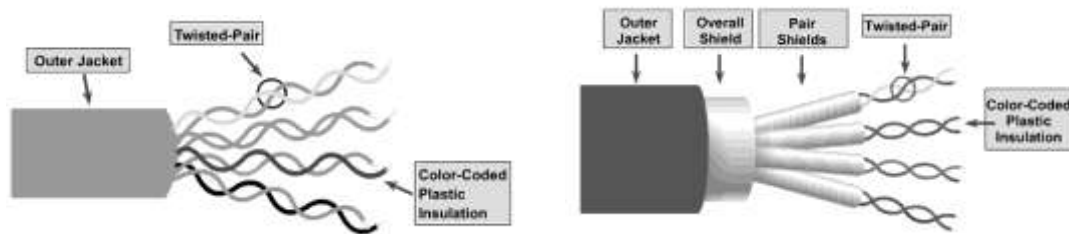

Računarske mreže sa kablovima sa upredenim paricama

Kabl sa upredenim paricama (*Twisted Pair Cable*) se sastoji od parova izolovanih bakarnih žica koje su upredene jedna oko druge. Upredanje se vrši u cilju otklanjanja elektromagnetnih smetnji. Postoje tri osnovna tipa kabla sa upredenim paricama:

1. Unshielded Twisted Pair – UTP
2. Screened Twisted Pair – ScTP ili Foil Twisted Pair – FTP
3. Shielded Twisted Pair – STP

UTP kabl se sastoji od parova upredenih izolovanih bakarnih žica i zaštitnog omotača oko njih. ScTP i FTP kablovi imaju i dodatni metalni omotač, a STP kablovi imaju omotače i oko svakog para izolovanih žica.

Slika 1. Struktura UTP i STP kabla

U zavisnosti od kvaliteta i načina izrade postoje više kategorija kablova sa uprednim paricama:

Cat	Tip kabla	Bandwidth, Maksimalni protok
1	UTP	1MHz
2	UTP	4MHz, 1Mbps
3	UTP, ScTP/FTP, STP	16MHz, 4Mbps
4	UTP, ScTP/FTP, STP	20MHz, 16Mbps
5	UTP, ScTP/FTP, STP	100MHz, 100Mbps
5e	UTP, ScTP/FTP, STP	100MHz, 1Gbps
6	UTP, ScTP/FTP, STP	200MHz, 10Gbps
7	ScTP/FTP, STP	600MHz

U savremenim računarskim mrežama koriste se kablovi kategorije 5 i bolji.

Kabliranje

Za izradu kablova za računarske mreže neophodni su UTP kablovi kategorije 5 ili bolji, RJ-45 konektori i klešta za krimpovanje.

Slika 2. UTP kabl, RJ-45 konektori, klješta za krimpovanje

10BASE-T i 100BASE-TX

Mreže ovog standarda koriste kablove kategorije 5 ili bolje i to samo dva para parica iz kabla – na pinovima 1 i 2 za odašiljanje (transmit - TX) i na pinovima 3 i 6 za prijem (receive - RX) na oba kraja straight-through kablova. Crossover kablovi ukrštaju kontakte tako da se TX povezuje sa RX i obrnuto. Na osnovu toga mnogi moderni ethernet adapteri i mrežni uređaji mogu da prepoznaju tip kabla i automatski podese odgovarajući tip prenosa (TX ili RX).

Slika 4. Ethernet adapter

10BASE-T adapteri emituju dva nivoa signala i to +2.5V i -2.5V.

100BASE-TX adapteri emituju tri nivoa signala i to +1V, 0V i -1V.

Straight-through kabl se krimpuje jednako na oba kraja - ili po standardu TIA/EIA-568-A ili po standardu TIA/EIA-568-B, mada je jednako funkcionalno sve jedno koji se standard koristi. Straight-through kabl obično koristimo za povezivanje računara sa razvodnim uređajem (*hub*), komutatorom (*switch*) ili ruterom (*router*).

Crossover kabl podrazumeva krimpovanje po standardu TIA/EIA-568-A na jednom kraju kabla i TIA/EIA-568-B na drugom tj. obrnuto. Crossover kabl obično koristimo za direktno povezivanje dva računara ili dva mrežna uređaja.

Slika 3. RJ-45 konektor sa obeleženim rasporedom pinova

TIA/EIA-568-A			TIA/EIA-568-B		
RJ-45 pin	Par	Žica	RJ-45 pin	Par	Žica
1	3		1	2	
2	3		2	2	
3	2		3	3	
4	1		4	1	
5	1		5	1	
6	2		6	3	
7	4		7	4	
8	4		8	4	

Treba obratiti pažnju i na to da se na tržištu pojavljuju kablovi sa dva tipa provodnika, jedni sa punim presekom provodnika (tzv. wall kablovi) koji su krući i skloni prekidima i drugi sa licnastom strukturom (tzv. fly kablovi) koji su puno elastičniji. Ako su kablovi izloženi spoljnim vremenskim uticajima trebali bi koristiti neku varijantu STP kabla.

1000BASE-T (Gigabit ethernet)

Za mreže ovog standarda preporučeno je koristiti kablove kategorije 5e ili bolje. 1000BASE-T koristi sve četiri parice tj. svih 8 provodnika za bi-direkcionalni prenos, a 1000BASE-T adapteri emituju pet nivoa signala i to: -2V, -1V, 0V, +1V i +2V.

Kablovi za 1000BASE-T mrežu se krimpaju po IEEE 802.3ab standardu.

RJ-45 pin	Par	Žica	RJ-45 pin	Par	Žica
1	2		1	3	
2	2		2	3	
3	3		3	2	
4	1		4	4	
5	1		5	4	
6	3		6	2	
7	4		7	1	
8	4		8	1	

Treba obratiti pažnju da je za ove mreže neophodan što veći kvalitet kabla da bi se iskoristio pun kapacitet kanala i izbegle kolizije signala i retransmisije paketa.